

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

De Kristalprijs 2022 Juryrapport

Inhoud

	Voorwoord	4			
1	Achtergrond: Waarom een Kristalprijs voor mensenrechten?	5	4	Uitblinkers en goede praktijken per thema	17
	Juryrapport Kristalprijs	5		Introductie	17
	Jurythema: mensenrechten	6		Beste dilemma's	17
	De impact van en op mensenrechten	6		Ketentransparantie	17
	Mondiale uitdagingen	7		Stakeholder Engagement	17
	De waarde van mensenrechten voor bedrijven	7	5	Annex	18
2	Proces en methodologie voor het bepalen van de Juryprijs	8		Panel van Deskundigen en Kristaljury	18
	Beoordeling thema mensenrechten	8		Genomineerde organisaties voor de Kristalprijs 2022	19
	Proces en juryoordeel Kristalprijs 2022	10			
	Winnaar	10			
3	Bevindingen van de Kristaljury in 2022	11			
	Algemene bevindingen	11			
	Koninklijke Philips N.V.	14			
	Unilever N.V.	15			
	ABN AMRO Bank N.V.	16			

Voorwoord

Voor u ligt het juryrapport van de Kristalprijs 2022, over het verslagjaar 2021. Dit jaar wordt de Kristalprijs voor de twaalfde keer uitgereikt. De prijs is ingesteld door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). De Kristalprijs is dé prijs voor maatschappelijke verslaggeving in Nederland. Het is van belang te benadrukken dat er met de Kristalprijs geen inhoudelijk oordeel wordt geveld over de concrete activiteiten of resultaten op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het oordeel gaat over de mate waarin organisaties op dit vlak transparant zijn in hun jaarverslaggeving. Hieraan kunnen geen conclusies of waardeoordelen worden verbonden over de inhoud van die prestaties of resultaten.

De Transparantiebenchmark is 22 jaar geleden in het leven geroepen, vanaf 2010 in combinatie met de Kristalprijs, om de helderheid en kwaliteit van maatschappelijke verslaggeving te bevorderen. Inmiddels wordt het belang hiervan algemeen erkend en staat de noodzaak van betrouwbare, controleerbare en vergelijkbare duurzaamheidsinformatie centraal in de ontwikkelingen rond verslaggeving en het verstrekken van zekerheid hierover. Maatschappelijke verslaggeving en verantwoording is en blijft een onmisbare schakel in de besluitvormingsprocessen voor aandeelhouders, investeerders, beleggers, ratingbureaus, belangengroeperingen en tal van andere stakeholders.

In het kader van transparante duurzaamheidsverslaggeving willen we speciale aandacht vestigen op de Corporate Sustainability Reporting Directive, de CSRD. Begin november 2022 heeft het EU-parlement ingestemd met de CSRD. Deze zal om te beginnen vanaf boekjaar 2024 van kracht zijn voor de circa 500 grootste bedrijven in Nederland. De langdurige oproep tot meer harmonisatie en standaardisatie wordt hiermee in hoge mate beantwoord en biedt een belangrijk perspectief voor de gewenste en noodzakelijke transparantie van verslaggeving.

De controle van verslaggeving draait in de kern om het toevoegen van betrouwbaarheid aan informatie, dat wil zeggen, financiële, maar steeds vaker ook niet-financiële informatie. Mede door genoemde internationale ontwikkelingen, wordt van accountants een essentiële bijdrage verwacht ten aanzien van betekenisvolle en betrouwbare duurzaamheidsinformatie. Nu en nog meer in de toekomst.

Met deze publicatie over het verslagjaar 2021 levert de Kristalprijs opnieuw een bijdrage aan de dialoog met alle relevante stakeholders over de ontwikkelingen op het gebied van verslaggeving, transparantie, maatschappelijk verantwoord ondernemen en langetermijnwaardecreatie. Dit betreft zaken van algemeen belang, die volledig aansluiten bij de doelstellingen die initiatiefnemers EZK en NBA met deze prijs voor ogen hebben.

Monika Milz,
Voorzitter Kristaljury

1 Achtergrond: Waarom een Kristalprijs voor mensenrechten?

Juryrapport Kristalprijs

De Kristal is een prijs van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat in samenwerking met de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). De overheid vraagt bedrijven transparant te zijn over hun beleid en activiteiten op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). De Kristal beoogt als prijs een belangrijke stimulans te zijn voor MVO-verslaggeving en (verdere) professionalisering van de kwaliteit en de transparantie van MVO-verslaggeving in Nederland. De jury, bestaat uit mevrouw drs. Monika Milz MBA (voorzitter), de heer prof. dr. Martin Hoogendoorn RA en mevrouw drs. Petri Hofsté RA. De jury heeft uit de nominaties een winnaar gekozen.

De Kristalprijs wordt ieder jaar toegekend en in 2022 voor de twaalfde keer uitgereikt. Sinds 2019 wordt de Transparantiebenchmark elke twee jaar gehouden en is daarmee om het jaar leidend voor de Kristal. In een even jaar, zonder benchmark, is de Kristal een themaprijs. Er vindt dan een selectie plaats van de meest transparante voorbeelden op een specifiek thema. Door de gevolgen van de COVID-19 pandemie is in 2020 geen Kristalprijs uitgereikt. Daarom is 2022 het tweede jaar dat de Kristalprijs wordt uitgereikt op basis van nominaties binnen een specifiek jurythema.

De Transparantiebenchmark is een meting die in kaart brengt hoe transparant het Nederlandse bedrijfsleven is met betrekking tot hun maatschappelijke verslaggeving.

In de even jaren is de Kristalprijs een juryprijs waarbij een beoordeling plaatsvindt van de meest transparante voorbeelden op een specifiek maatschappelijk thema. Het doel van dit tweejaarlijkse jurythema van de Kristalprijs is om organisaties te stimuleren en te inspireren om meer met specifieke duurzaamheidsthema's te doen en daarover ook transparant te zijn. Voor een groot bereik zijn dit idealiter thema's waar organisaties bekend mee zijn en waar organisaties al redelijk actief mee aan de slag zijn. Aangezien de Kristalprijs gaat om het vaststellen van een prijswinnaar moeten er goede voorbeelden bestaan, die tegelijkertijd inzicht bieden in uitdagingen rondom uitvoering en rapportage.

Jurythema: mensenrechten

‘Transparantie over impact van en op mensenrechten in het licht van mondiale uitdagingen’ is het jurythema voor de Kristalprijs 2022. Relevante vragen hierbij zijn:

- Besteden organisaties voldoende aandacht aan het effect van hun activiteiten op het respecteren van mensenrechten?
- Hoe ver reikt de verantwoordelijkheid van organisaties voor hun directe maar ook indirecte impact op mensen? Dat wil zeggen, ook verder in de waardeketen, verder in afstand en verder in tijd, met bijvoorbeeld gevolgen voor de leefomgeving op langere termijn.
- En in hoeverre zijn organisaties daar transparant over?

De impact van en op mensenrechten

De maatschappij vraagt steeds meer aandacht voor de rol en verantwoordelijkheid van bedrijven in relatie tot het thema mensenrechten; een wezenlijk onderdeel van Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO). Dit ligt in lijn met al langer bestaande kaders, zoals de Universal Declaration of Human Rights (1948), de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP) en de Fundamental Conventions van de International Labour Organization (ILO). Het Nederlandse kabinetsbeleid onderschrijft het belang van de naleving hiervan. Zo bevordert Nederland in de EU IMVO en voert het nationale IMVO-wetgeving in die rekening houdt met een gelijk speelveld met de omringende landen en implementatie van mogelijk EU-regelgeving.

Bij mensenrechten kan worden gedacht aan aspecten als gezondheid, veiligheid, privacy, gegevensbescherming, discriminatie, kinderarbeid, leefbaar loon en arbeidsrelaties (bijvoorbeeld arbeidsmigranten, schijn-zzp'ers en gedwongen arbeid), maar ook milieu-gerelateerde onderwerpen zoals grond-, lucht-, en watervervuiling met directe impact op mensen en hun recht op een gezonde leefomgeving. Zo heeft de Verenigde Naties recent een resolutie aangenomen die het recht op een schoon, gezond en duurzaam klimaat als universeel mensenrecht erkent. Het onderwerp is hiermee niet los te koppelen van andere thema's, zoals milieu, financiële en bredere sociale aangelegenheden. Dit geldt voor zowel de organisatie zelf, als voor de rest van de keten. Hoe cruciaal het respect voor mensenrechten is – en hoe moeilijk dit kan zijn – blijkt ook uit de COVID-19-crisis: denk aan recht op gezondheid, solidariteit en individuele belangen zoals werkomstandigheden en werkdruk.

Bewust wordt van bedrijven verwacht dat zij dit thema aanpakken vanuit dubbele materialiteit: impact van de organisatie op mensenrechten, maar ook andersom, de impact van mensenrechten op de financiële gezondheid van de organisatie. Dit aspect is niet meer weg te denken bij ESG-rapportages (Environmental, Social en Governance) met de aankomende Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Het gaat hierbij om risico- en kansenmanagement, uitkomsten van beleid, relatieve prestaties, actualiteit van doelstellingen en duiding van resultaten.

Mondiale uitdagingen

Gebrek aan klimaatactie en sociale crises zijn wereldwijd de grootste risico's volgens een recente survey van het World Economic Forum (Global Risk Landscape, januari 2022). De klimaatcrisis en de groeiende sociale breuklijnen zijn hierbij geïdentificeerd als crises met de grootste potentiële impact in 2022. Hier zijn de internationale spanningen en maatregelen door de Russische invasie in Oekraïne bovenop gekomen, met vergaande gevolgen voor prijzen en beschikbaarheid van met name landbouwproducten, olie en gas. Als we hier de effecten van de COVID-19-crisis en de hoge inflatie bij optellen, is er sprake van een uitzonderlijke samenkomst van onzekerheidsfactoren. De gevolgen hiervan voor strategie, beleid en prestaties van organisaties kunnen niet anders dan verstrekkend zijn. Bij crisismanagement kunnen mensenrechten onder druk komen te staan en zal prioriteit geven aan mensenrechten een extra inspanning vragen.

De waarde van mensenrechten voor bedrijven

Naast uitdagingen, brengt het respecteren van mensenrechten bedrijven ook veel. Ten eerste liggen mensenrechten ten grondslag aan veel wereldwijde risico's die bedrijven treffen. Door de rechten van mensen en gemeenschappen in haar werkgebieden te respecteren, kunnen bedrijven deze bedreigingen helpen verminderen. Daarnaast is het respecteren van fundamentele mensenrechten van werknemers een aanjager voor betekenisvolle bedrijfsvoering in het algemeen en is het ook commercieel zinnig volgens vele studies. Tevreden werknemers zorgen voor meer productiviteit. Tenslotte zorgt transparantie over mensenrechten voor minder risico's voor regelgeving en is het van onschatbare waarde voor het vertrouwen bij klanten, overheden, investeerders en andere relevante stakeholders.

2 Proces en methodologie voor het bepalen van de Juryprijs

Beoordeling thema mensenrechten

De methodologie voor het themajaar van de Kristalprijs 2022 is gebaseerd op verschillende normatieve kaders voor rapportage.

Het onderwerp mensenrechten is moeilijk in één wet of richtlijn te vatten en is sterk in ontwikkeling. De beoordeling is daarom gedaan op basis van zowel al geldende als aankomende regelgeving. Alle vereisten op het gebied van *due diligence* en rapportage op mensenrechten uit de vier meest relevante standaarden zijn samengevoegd. *Due diligence* is de inspanning die van bedrijven wordt gevraagd om betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen tegen te gaan. De vier standaarden staan hieronder beschreven:

- De United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights
 - Dit zijn internationale MVO-richtlijnen die onder andere duidelijk maken welke verantwoordelijkheid het bedrijfsleven heeft in relatie tot mensenrechten en hoe het die verantwoordelijkheid in praktische zin kan naleven.
- De OESO-richtlijnen
 - De OESO-richtlijnen bieden handvatten voor bedrijven om met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie.
- Verschillende relevante GRI-normen
 - De richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving van het Global Reporting Initiative (GRI) vormen een internationaal erkende standaard voor het opstellen van een duurzaamheidsverslag. De GRI kent een specifieke richtlijn op het gebied van mensenrechten met eigen standaarden. De GRI kenmerkt deze als universeel, wat betekent dat alle organisaties die de GRI gebruiken over deze standaarden moeten rapporteren.
- De drie meest relevante *exposure drafts* van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)
 - De CSRD behelst een Europese duurzaamheidsrapportageplicht voor grote bedrijven. Bij implementatie van de CSRD zullen bedrijven moeten rapporteren over hun ESG-prestaties (*environmental, social and governance*) in lijn met de European Sustainability Reporting Standards (ESRS). Per onderwerp is er voorlopig een draft rapportagerichtlijn opgesteld. Voor mensenrechten zijn ESRS S1, S2 en S3, ofwel eigen arbeidskrachten, arbeidskrachten in de keten en getroffen gemeenschappen het meest relevant.

Een aantal belangrijke onderwerpen en categorieën zijn geïdentificeerd die in alle vier deze documenten voorkomen. De eisen en richtlijnen uit de documenten zijn gegroepeerd in vijf onderwerpen, zodat ze onderling kunnen worden vergeleken. Uit deze onderwerpen zijn de beoordelingscriteria voor de Kristalprijs 2022 geformuleerd, gebaseerd op de eisen en richtlijnen voor elk onderwerp. Onderstaand worden de vijf hoofdonderwerpen toegelicht:

- *Mensenrechtenbeleid*

Hoe heeft een bedrijf intern het onderwerp mensenrechten ingekleed? Is er bijvoorbeeld duidelijk beleid en transparantie over hoe en waar mensenrechten belegd is binnen de organisatie?

- *Risicobeoordeling en klachtenmechanismen*

Dit onderdeel gaat dieper in op de manier waarop bedrijven mensenrechtenrisico's analyseren. Is er een duidelijk systeem voor de categorisering en prioritering van risico's? Hiermee verbonden is de manier waarop een bedrijf het mogelijk maakt voor belanghebbenden om mensenrechtenschendingen kenbaar te maken aan de organisatie (de zogeheten klachtenprocedures).

- *Impacts adresseren en monitoren van effectiviteit van remediëren*

Heeft een bedrijf een actieplan en middelen beschikbaar om met potentiële mensenrechtenschendingen om te gaan? Is het daarnaast duidelijk wie binnen de organisatie verantwoordelijk is voor de aanpak van mogelijke nadelige gevolgen? Verder is een belangrijke vraag hoe de effectiviteit van de aanpak om negatieve impacts te verhelpen wordt gemeten.

- *Communicatie*

Hoe communiceren en rapporteren bedrijven over de voor hun relevante mensenrechten richting de buitenwereld? Is de communicatie transparant en toegankelijk genoeg voor het publiek? En wordt er bijvoorbeeld naar buiten gebracht hoe kinderarbeid wordt tegengegaan of wat er wordt gedaan om een veilige werkplek te creëren?

- *Rapportagekwaliteit*

Wat is de kwaliteit van de mensenrechtenrapportage? Geeft de rapportage genoeg inzicht om een vergelijking met voorgaande jaren te maken en voortgang te zien per onderwerp? Is de rapportage voorzien van een bepaalde mate van *assurance* door een onafhankelijke derde partij zoals een accountant?

De reikwijdte van het materiaal dat in aanmerking is gekomen voor de beoordeling van de nominaties bestaat uit alle openbaar beschikbare informatie. Concreet betekent dit dat als een bedrijf informatie over inspanningen op het gebied van mensenrechten publiceert in zowel het jaarverslag als in een op zichzelf staand mensenrechtenrapport en op een webpagina, deze alle drie als legitieme bronnen voor de beoordeling worden beschouwd. Qua tijdstip van publiceren is gekeken naar het meest recente verslag, danwel verslagen over rapportagejaar 2020 en 2021 die gepubliceerd zijn voor 30 juni 2022. Wij verwijzen naar hoofdstuk 3 voor een overzicht van de bevindingen van de Kristaljury in 2022.

Proces en juryoordeel Kristalprijs 2022

Tijdens een nominatieronde in de zomer van 2022 konden bedrijven en organisaties zichzelf en/of elkaar nomineren of genomineerd worden voor de Kristalprijs, op basis van prestaties op het thema mensenrechten.

Het beoordelingsteam heeft als eerste een beoordeling van de deelnemende bedrijven gedaan. Vervolgens heeft ook het Panel van Deskundigen van de Kristalprijs en de Transparantiebenchmark alle deelnemende organisaties van dit jaar beoordeeld. In totaal zijn er 18 organisaties genomineerd voor de Kristalprijs 2022. De groep deelnemers dit jaar is zeer divers: kleinere en grotere bedrijven, nationale en multinationale organisaties en een variëteit aan sectoren en in complexiteit in bedrijfsmodellen en ketens. De deelnemende organisaties laten zien dat zij in Nederland een duidelijke motivatie hebben om een voorbeeld te zijn op het gebied van mensenrechten ofwel om te leren van de beoordeling. Het wordt door zowel het Panel van Deskundigen als de Kristaljury zeer gewaardeerd dat de organisaties deze ambitie tonen.

Zowel het Panel van Deskundigen als de Kristaljury wil alle organisaties bedanken die inzicht hebben willen geven in de wijze waarop men invulling geeft aan transparantie over de impact van en op mensenrechten.

Vanuit de 18 deelnemers heeft het Panel van Deskundigen vier organisaties voorgelegd aan de Kristaljury. De Kristaljury vond drie van de vier van deze kandidaten een serieuze kanshebber voor het winnen van de Kristalprijs, te weten (in alfabetische volgorde) ABN AMRO Bank N.V., Koninklijke Philips N.V. en Unilever N.V.. De Kristaljury heeft deze top 3 organisaties nogmaals in detail geëvalueerd. Alle drie de organisaties zouden in de ogen van de Jury als inspiratie kunnen dienen voor omgang met mensenrechten voor andere organisaties en sectoren.

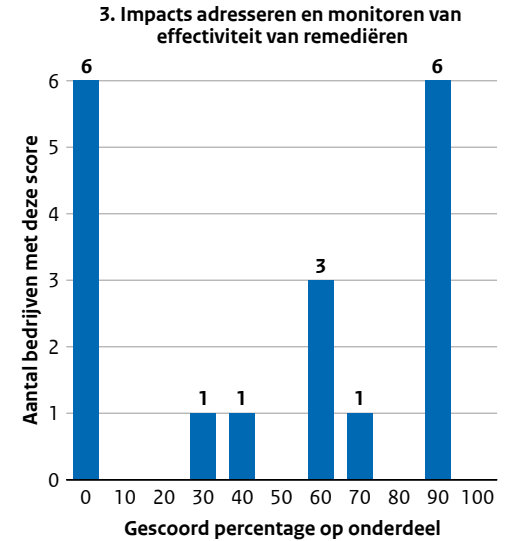
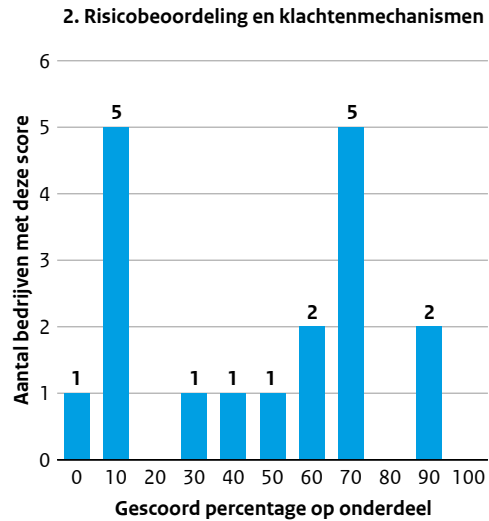
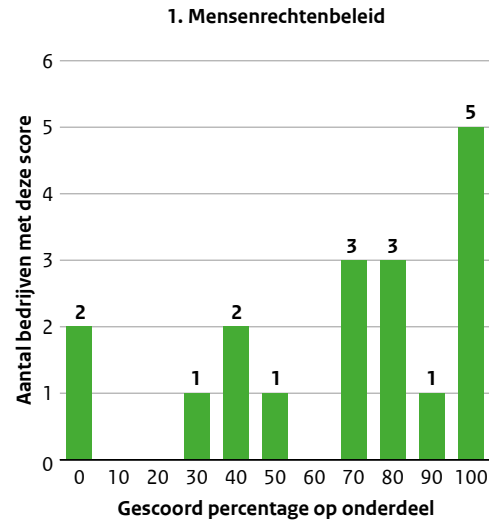
Winnaar

ABN AMRO is uiteindelijk door Kristaljury gekozen als winnaar van de Kristalprijs 2022, omdat zij hoog scoorde op alle criteria. Daarnaast is de organisatie onderscheidend, omdat het één van de weinige organisaties ter wereld is die een losstaand mensenrechtenrapport publiceert dat gebaseerd is op een internationaal erkende mensenrechtenrapportagerichtlijn (de UNGP-standaarden), en *assurance* daarover heeft ontvangen.

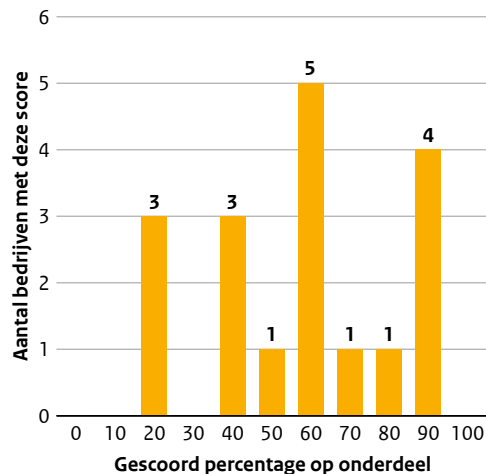
3 Bevindingen van de Kristaljury in 2022

Algemene bevindingen

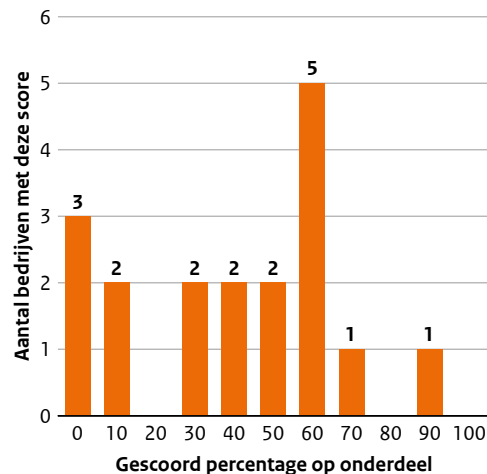
In onderstaande grafieken is per onderwerp zichtbaar gemaakt hoeveel bedrijven een bepaald percentage hebben behaald van de totaal te behalen score.

4. Communicatie

5. Rapportagekwaliteit

Als de verdeling van scores op de vijf verschillende onderwerpen met elkaar wordt vergeleken, vallen een aantal zaken op. De onderdelen 'Beleid', 'Communicatie' en 'Rapportagekwaliteit' laten een meer gelijke verdeling van scores zien dan de andere twee onderdelen. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat bedrijven vaak al rijke ervaring hebben met beleid en communicatie op tal van andere gebieden. Hierdoor hebben ook bedrijven die geen specifieke mensenrechtenexpertise in huis hebben de mogelijkheid om te voldoen aan een aantal van de criteria in deze categorieën.

De overige twee onderdelen laten niet een dergelijke trapsgewijze verdeling van scores zien. 'Risicobeoordeling & klachtenmechanismen' en 'Impacts adresseren & monitoren van effectiviteit remediëren' vereisen een significante kennis van en commitment aan mensenrechten. Zoals blijkt uit de scores verschilt het sterk per organisatie hoeveel kunde en ervaring er al bij bedrijven aanwezig is op deze onderdelen.

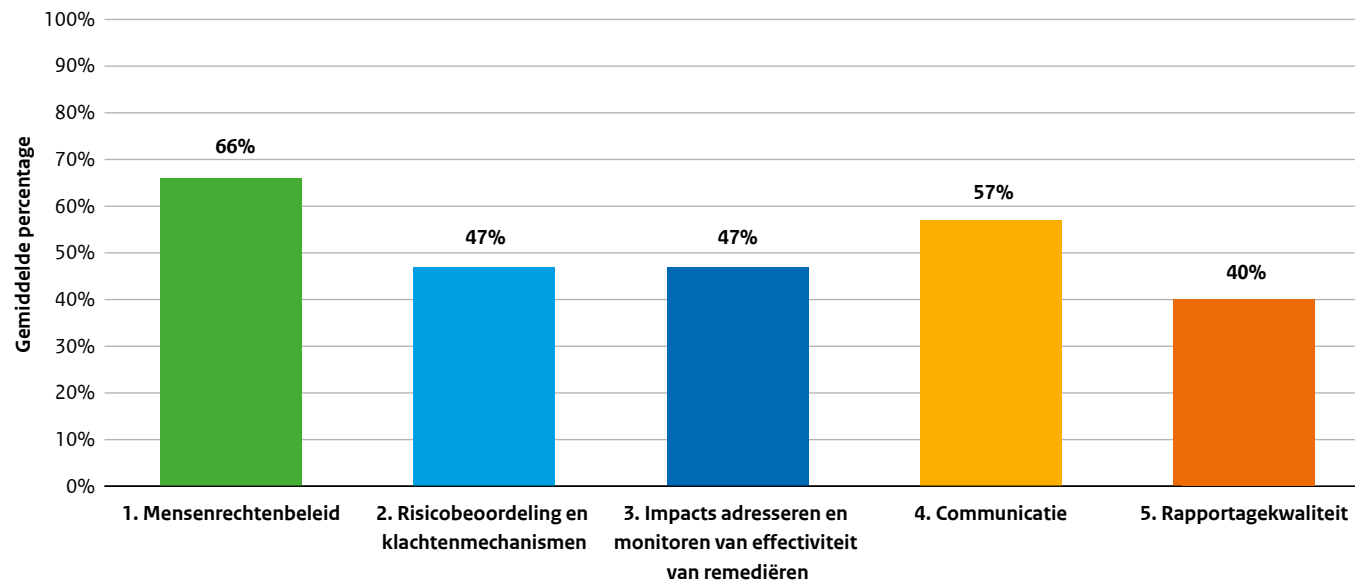
In onderstaande grafiek is per hoofdonderwerp zichtbaar wat de gemiddelde score van alle deelnemende bedrijven is, wederom uitgedrukt als percentage van het totaal te behalen aantal punten.

De bedrijven scoren gemiddeld het hoogst op mensenrechtenbeleid. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat veel bedrijven hun beleid definiëren aan de hand van internationale standaarden. Bedrijven scoren gemiddeld het laagst op rapportagekwaliteit. Dit kan te maken hebben met de mate van externe validatie die bedrijven hebben verkregen. Er is maar één bedrijf dat *reasonable assurance* heeft verkregen over haar

mensenrechtenrapportage en -doelstellingen. Dat kan mede komen doordat bedrijven over het algemeen nog niet gewend zijn om over dit soort onderwerpen te rapporteren. Andere onderwerpen waar in het algemeen laag op is gescoord, zijn ketentransparantie, kwantitatieve indicatoren en het meten van de effectiviteit van maatregelen.

Op de volgende pagina's is voor de drie bovengenoemde best presenterende organisaties, Koninklijke Philips N.V. en Unilever N.V. en ABN AMRO Bank N.V., een toelichting te vinden op de bevindingen van de Kristaljury in 2022.

TB 2022 - Gemiddelde score per onderdeel - gehele onderzoeksgroep

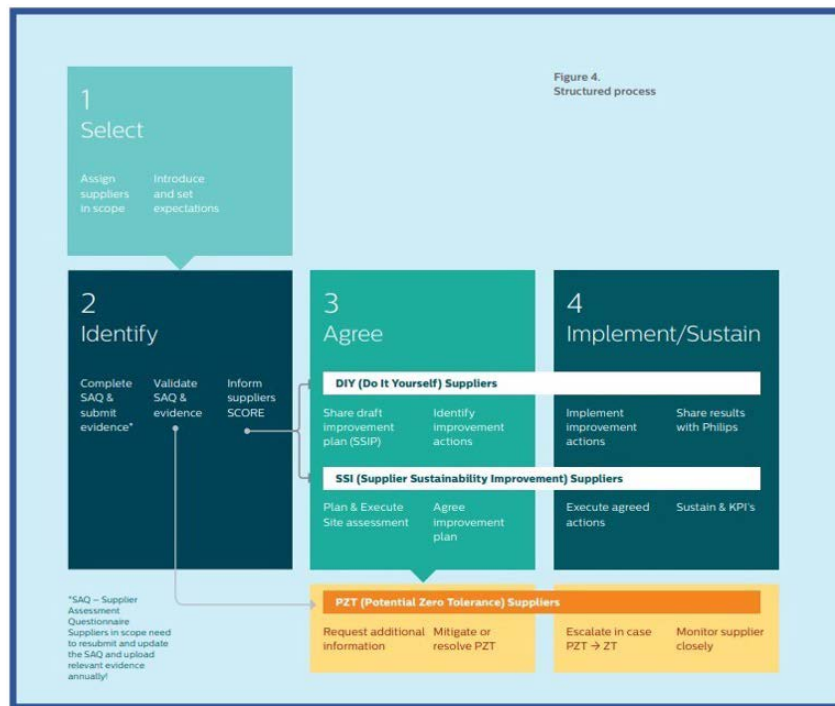
Koninklijke Philips N.V.

Philips heeft een uitgebreid beleid op het gebied van mensenrechten, waaruit duidelijk blijkt dat het bedrijf een sterk inzicht heeft in dit thema. Er wordt een goede verantwoording over en voortgang op het *due diligence*-proces gegeven (zie bijvoorbeeld de illustratie hiernaast).

Daarnaast heeft Philips een uitgebreid systeem om periodiek gebieden aan te wijzen met de grootste kans op schendingen van mensenrechten. Wat niet wordt beschreven, is de communicatie over klachtenprocedures aan relevante stakeholders. Het bedrijf benoemt wel de aanwezige methodes om klachten te rapporteren, maar niet hoe dit proces aan belanghebbenden wordt gecommuniceerd.

De voortgang, uitdagingen en initiatieven op het gebied van mensenrechten worden ieder jaar beschreven in een duidelijk rapport. Daarnaast beschrijft Philips het proces waarmee het de voortgang en effectiviteit van acties checkt samen met externe consultants en experts. Het bedrijf communiceert dit samen met andere relevante mensenrechteninformatie uitvoerig aan stakeholders, inclusief voortgang en voorbeelden. De kwaliteit van het rapport is hoog door de *reasonable assurance* over de duurzaamheidsinformatie. Dit betekent dat er een hogere mate van zekerheid is dat de verstrekte informatie op de juiste wijze is gedeeld.

Waar Philips nog wel in kan verbeteren, is het duidelijk beschrijven van de algemene voortgang op mensenrechten in de afgelopen jaren en het uitlichten van zaken die beter kunnen.

Philips, *Supplier Sustainability Performance (SSP) brochure 2018, p. 9*

Unilever N.V.

Unilever heeft een scala aan programma's op verschillende mensenrechtenonderwerpen. Ook zijn ze een van de eerste partijen die nauw samenwerken met stakeholders aan het verbeteren van de situatie in de keten, bijvoorbeeld op het vlak van leefbaar loon. Unilever beschrijft zeer duidelijk hoe mensenrechten belegd is in de organisatie. Daarnaast presenteert het bedrijf de informatie op een frisse en toegankelijke wijze. Het *due diligence*-beleid bestaat uit vier componenten met uitgebreide praktijkvoorbeelden.

Unilever heeft een *Salient Issue Framework*, dat de meest serieuze mensenrechtenschendingen identificeert. Daarnaast is er een duidelijk beleid voor leveranciers en verantwoord inkopen. Er zijn specifieke *Global Sustainability* en *Sustainability Sourcing* teams om risico's te identificeren en aan te pakken. Een verbeterpunt hier zou een verduidelijking van indicatoren zijn om de effectiviteit van de aanpak te monitoren.

Unilever publiceert een specifiek Human Rights Progress Report waarin uitgebreid wordt gecommuniceerd over voortgang op alle relevante mensenrechtenonderwerpen (zie bijvoorbeeld de illustratie hiernaast). Tenslotte is de kwaliteit van het rapport erg goed met een duidelijke beschrijving van de reikwijdte van de rapportage en algemene voortgang. Een verbeterpunt is het verkrijgen van *limited assurance* of idealiter *reasonable assurance* op het volledige rapport. Op dit moment is er enkel *limited assurance* verkregen op een beperkt aantal kritieke prestatie-indicatoren in het algemene jaarverslag.

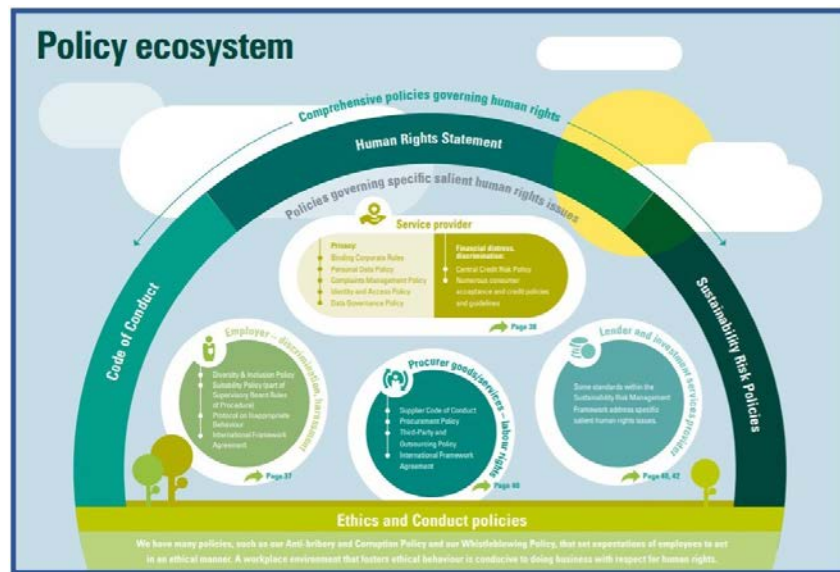
Unilever Human Rights Progress Report 2021, p. 19

ABN AMRO Bank N.V.

ABN AMRO heeft een Human Rights Statement dat stamt uit 2012. Dit maakt de bank al jaren koploper op het gebied van mensenrechten. ABN AMRO's meest recente mensenrechtenverslag is als enige volledig opgesteld in lijn met de UNGP-standaarden, waardoor het zeer gedetailleerde informatie verschaft over het mensenrechtenbeleid en implementatie van de bank. Rapportage in lijn met de UNGP maakt vergelijkbaarheid tussen organisaties mogelijk en is ook bijzonder toekomstbestendig, aangezien aankomende Europese regelgeving op dit gebied, zoals de CSRD, CSDD (Corporate Sustainability Due Diligence Directive), EU Taxonomy Minimum Safeguards terugrijpt op de principes van de UNGP.

De Kristaljury is van mening dat er een zeer duidelijk beleid en verantwoording is over hoe en waar mensenrechten is belegd (zie bijvoorbeeld de illustratie hiernaast). ABN AMRO toont daarnaast aan dat ze een uitgebreid *due diligence*-proces heeft. Verder beschikt ABN AMRO over een scala aan in-house experts en tools voor risicobeoordeling, is er een overzichtelijk *Speak-Up* proces, en is de bank zeer transparant in communicatie over mensenrechten richting externe stakeholders. Ook heeft ABN AMRO *limited assurance* over haar gepresenteerde duurzaamheidsinformatie verkregen. Ten slotte erkent de jury dat ook de kwaliteit van rapportage hoog is, wat bijvoorbeeld te merken is aan de volledigheid van communicatie over algemene voortgang per onderwerp in de afgelopen jaren.

Er zijn ook verbeterpunten. De Kristaljury is van mening dat ABN AMRO duidelijkheid mist over hoe de klachtenprocedure over mensenrechten bekend wordt gemaakt bij externe stakeholders. Wanneer er negatieve impacts op het gebied van mensenrechten worden geadresseerd, zou ABN AMRO bovendien duidelijker interne en externe stakeholders kunnen polsen over de effectiviteit van de acties. Ook is er een geringe scope voor leefbaar loon binnen de organisatie – alleen de eigen werknemers vallen binnen de reikwijdte, niet de gehele keten.

ABN AMRO Human Rights Report 2020, p. 15

4 Uitblinkers en goede praktijken per thema

Introductie

Naast de algemene prijswinnaar besteedt de Kristaljury graag aandacht aan uitblinkers op bepaalde onderdelen binnen het thema mensenrechten. Gezien het doel van de Kristalprijs om zoveel mogelijk goede voorbeelden te delen en gezien de grote diversiteit aan deelnemers, stimuleert dit hopelijk bedrijven om zoveel mogelijk stappen in de goede richting te nemen. De Kristaljury koos voor drie thema's waarop een aantal bedrijven zeer goed scoorden. Onderstaand worden deze thema's uitgelicht, samen met de bedrijven die hierop uitblinken.

Beste dilemma's

De moed hebben om de dilemma's bloot te leggen waarmee een organisatie wordt geconfronteerd bij de implementatie van *due diligence* op het gebied van mensenrechten, is een belangrijk aspect van transparantie over dit onderwerp. Gedetailleerde dilemma's met de voor- en nadelen van verschillende opties dragen bij aan kennisdeling en gaan greenwashing tegen.

De uitblinker binnen dit thema is Zeeman Textielsupers B.V.: voor elke schakel van de keten en voor verschillende onderwerpen licht het bedrijf toe wat de nuances zijn op dagelijkse basis, zaken waar ze aan werken en waar ze nog geen antwoord op hebben. Dit wordt heel helder uitgelicht in hun MVO-jaarverslag.

Ketentransparantie

Mensenrechtenschendingen vinden vaak plaats in de toeleveringsketen van de bedrijven die in Nederland actief zijn. Daarom is het de moeite waard om stil te staan bij innovatieve benaderingen van het aloude probleem om inzicht te krijgen in de toeleveringsketen van een bedrijf.

De uitblinker binnen dit thema is Tony's Chocolonely Nederland B.V.: het bedrijf benadert dit onderwerp op een originele manier, waarbij zij grote investeringen hebben gedaan. Tony's spaart kosten noch moeite in de samenwerking met leveranciers in het kader van een transparantere waardeketen. De organisatie vertelt hier uitgebreid over in haar jaarverslag.

Stakeholder Engagement

Een ander belangrijk aspect van *due diligence* op het gebied van mensenrechten dat speciale erkenning verdient, is het betrekken van belanghebbenden en de gemeenschap tijdens de implementatie van activiteiten of projecten.

De uitblinker binnen dit thema is Unilever: het bedrijf is een duidelijke voorloper. Ze werkt al jaren aan mensenrechtenthema's en is al ruim een decennium actief om relevante stakeholders zo goed mogelijk te informeren over inzichten en veranderingen. Unilever is hierin veel andere bedrijven ten voorbeeld.

5 Annex

Panel van Deskundigen en Kristaljury

Het Panel van Deskundigen bestond dit jaar uit de volgende leden:

- I. Voorzitter: dhr. Giuseppe van der Helm, directeur Coöperatie Leren voor Morgen;
- II. Dhr. Gerhard Schuil, Manager Research & Professional Services bij SOMO;
- III. Mevr. Charlotte Linnebank, mede oprichter en Executive director van Stichting Questionmark en QM intelligence BV;
- IV. Dhr. Paul Hurks, onafhankelijk Registeraccountant (RA);
- V. Dhr. Rene Orij; Universitair Hoofddocent aan Nyenrode bij het Center for Corporate Reporting, Finance & Tax;
- VI. Dhr. Mart van Kuijk, Project Manager Sustainability & Responsible Investment VDBO.

De jury die de genomineerde verslagen van de Kristalprijs beoordeelt en daaruit de winnaar van De Kristalprijs kiest, bestaat uit de volgende leden:

- I. Voorzitter: mevr. Monika Milz;
- II. Lid: mevr. Petri Hofsté;
- III. Lid: dhr. Martin Hoogendoorn.

Genomineerde organisaties voor de Kristalprijs 2022

De organisaties die zijn genomineerd voor Kristalprijs 2022 op alfabetische volgorde:

AB InBev N.V.

ABN AMRO Bank N.V.

Enexis Holding N.V.

FMO N.V.

ForFarmers N.V.

Heijmans N.V.

Jumbo N.V.

Koninklijke KPN N.V.

Koninklijke Philips N.V.

Koninklijke Vopak

Plus Holding B.V.

Stedin Holding N.V.

Tony's Chocolonely Nederland B.V.

Unilever N.V.

Universiteit Twente

Vreugdenhil Dairy Foods

WDP N.V.

Zeeman TextielSupers B.V.

Dit is een publicatie van
het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, 's-Gravenhage

De Kristal, de hoofdprijs van de Transparantiebenchmark,
is een initiatief van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat
en de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants

Wilt u reageren of heeft u feedback?

Deze kunt u toesturen aan transparantiebenchmark@minezk.nl

Projectteam 2022

EZK: Robin van der Velde, Dai Forterre

NBA: Usha Ganga, Lucas Geusebroek

RVO: Sarafina Boermans, Caro Tiemessen

Bezoek onze website:

www.rvo.nl/transparantiebenchmark

Directoraat-Generaal Bedrijfsleven en Innovatie
Bezuidenhoutseweg 73
Postbus 20401
2500 EK | 's-Gravenhage

November 2022

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA